

HRVATSKA PČELA

6

GODIŠTE 125. - ZAGREB, 2006.
ISSN 1330-3635

HRVATSKA PČELA

ČASOPIS HRVATSKOG PČELARSKOG SAVEZA

Stručni časopis "Hrvatska pčela" osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao "Slavonska pčela", zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

GODIŠTE / YEAR 125

BROJ / NUMBER 6

LIPANJ / JUNE 2006.

NAKLADNIK

Hrvatski pčelarski savez
Predsjednik:
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB
Telefon: (01) 48 19 536
Fax: (01) 48 52 543
E-mail: pcelarski-savez@zg.htnet.hr
www.pcela.hr
Žiro račun: 2484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET

Predsjednik:
dr. sc. Zdravko Laktić
Članovi:
dr. sc. Drago Bodak
Darko Bodić
prof. dr. Nikola Kežić
Andrija Martić
Irena Sudarević
Drago Suman
Nikola Vučnovac

UREDNIŠTVO

dr. sc. Dragan Bubalo
mr. sc. Nikola Capan
dr. sc. Maja Dražić
Slavko Labaš
Stjepan Žganjer

GLAVNI UREDNIK

Vedran Lesjak, dipl. ing. agr.

LEKTORICA

Jasenka Ružić, prof.

LIKOVNA OPREMA

Rudolf Španjol

U ovom broju / In this issue

- 121 Praktično ulaganje u ekološko pčelarenje – lipanj / Practical advice for organic beekeeping – June
Lovro Krnić
- 123 Kako uspješno dodati maticu? / How to successfully add a bee queen?
Josip Križ
- 125 Aethina tumida: Hoće li nas uskoro iznenaditi? / Will Aethina tumida surprise us soon?
Dejan Kreculj
- 127 Nova higijenska pojilica / New water supply for bees
Nikola Kežić, Davorin Krakar
- 129 Medonosno bilje / The bee pasture
- 133 Dopisi / Letters
- 142 Od košnice do stola / From hive to table
- 144 Vijesti iz Saveza / News from Association
- Oglasni / Advertisements

Slika na naslovnoj stranici: Pčela na tratinčici (Foto: B. Obranović)

Praktično uloženje u ekološko pčelarenje

LOVRO KRNIĆ*

Radovi u lipnju

Lipanj je mjesec u kojem ima obilnih paša, naročito bagrema, pa je osnovna briga pčelara, a tako i ekološkog osigurati dovoljno prostora za odlaganje nektara. Ako imamo vagu ispod košnice, vidjet ćemo da unosi nektara znaju biti vrlo veliki, čak 8 do 12 kg na dan, zato moramo uvijek imati pripremljene nastavke ili polunastavke kako bismo ih u određenom trenutku mogli ubaciti između plodišta i medišta. Naš ekološki pčelar će sada ubirati plodove svojega truda, te ako nas je vrijeme poslužilo, vidjet ćemo koliko smo uspješno pčelarili. Osim vrcanja kao najvažnijeg posla ovoga mjeseca, imamo i drugih obveza na pčelinjaku: nastavljamo provoditi redovitu kontrolu kako bismo omogućili što veći unos nektara, spriječili rojenje i napravili prostor matici za liježenje jaja.

Vrcanje: Za vrcanje meda bilo bi dobro odabratli lijep i topao dan s temperaturom višom od 25°C, a ako je dan tih i sunčan, velika većina skupljačica bit će izvan košnice. Prethodnu večer stavit ćemo bježalice, tako da će pčele po noći prijeći iz nastavka koji želimo vrcati u nastavak ispod njega. Kemijsko sredstvo za micanje pčela s mednih okvira u ekološkom pčelarstvu nije dopušteno koristiti, a micanje pčela četkom s mednih okvira nije humano i koristimo ga samo ako nismo u mogućnosti staviti bježalicu ili je nemamo. Pri stavljanju bježalice, moramo još jedanput provjeriti da u nastavku koji želimo vrcati ne ostane nijedna stanica bilo kojega legla, jer inače pčele neće izaći iz nastavka. Na dan vrcanja još ćemo jedanput pregledati nastavak koji želimo vrcati kako bismo se uvjerili da u njemu nema pčela, a nekoliko pčela koje ostanu, lagano skinemo četkom. Ako imamo rezervni nastavak s praznim saćem, stavit ćemo ga iznad plodišta,

a nastavak koji je bio na tome mjestu, stavit ćemo iznad okvira s praznim saćem. Ako nemamo rezervni nastavak s praznim saćem, isto ćemo učiniti s nastavkom kada izvrcamo med, što je najbolje raditi najbolje navečer. Nastavak s mednim okvirima donosimo u prostoriju u kojoj ćemo vrcati i koja mora biti ekološka, jednakako kao sav pribor i alat. Pregledamo pojedinačno medne okvire i ako su stanice s medom zatvorene mednim poklopциma više od 70%, takav okvir stavljam na stol ili u posudu za skidanje poklopaca, te s njih skidamo poklopce.

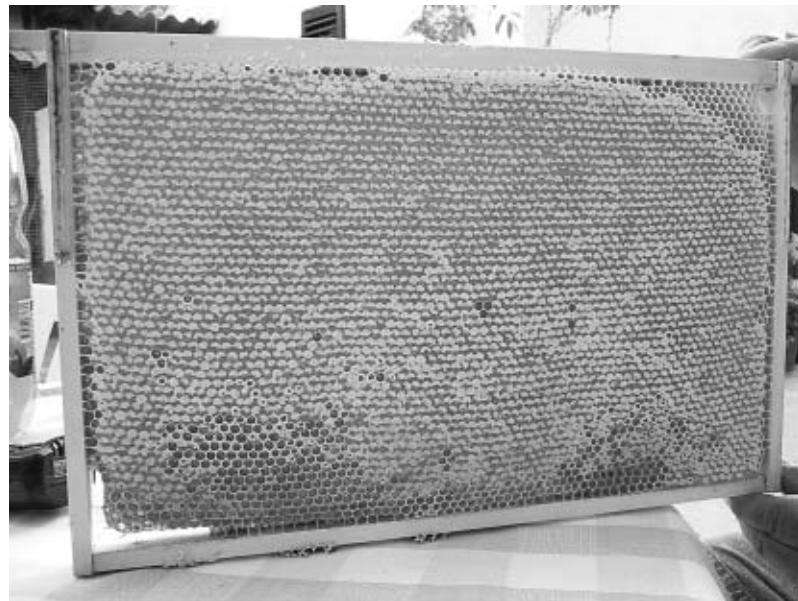

Vrcaljka i otklapač saća (Foto: L. Krnić).

121 * Lovro Krnić, ekološki pčelar

Nakon toga medni okvir stavljamo u vrcaljku, te ručnim okretanjem ili motorom pomoću centrifugalne sile med izlazi iz stanica i curi kroz pipu i sito u kantu. Tijekom vrcanja moramo paziti da se pri bržem okretaju saće može slomiti - naročito mlađe. Izvrancani med nalijemo u bačve koje držimo nekoliko dana otvorene, pokrivenе samo čistom krpom, kako bi tijekom tih nekoliko dana ispario višak vode. S površine žlicom kupujmo sve što je krupnije od tekućeg meda, te bačvu zatvorimo da nam u nju ne može ući vlaga.

Da se podsjetimo: prostorija mora biti čista i suha, alat kojim se skidaju poklopci, vrcaljka, sito, kante i bačve u ekološkom pčelarstvu moraju biti od nehrđajućeg materijala, ali ne od plastike. Prostorija, pribor i posude čiste se i peru razblaženom octenom kiselinom, a ne smijemo upotrebljavati nikakve deterdžente ni kemijska sredstva. Prije nego

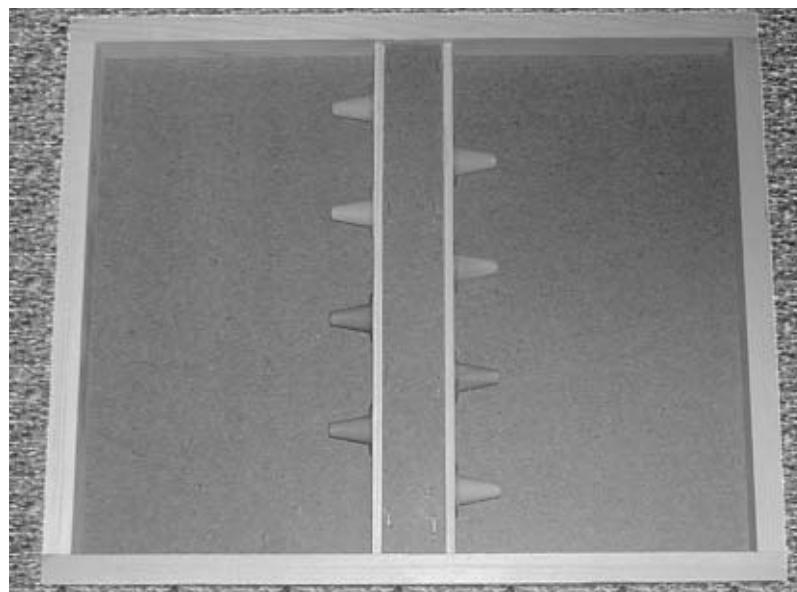
Med se vrca kada je 2/3 okvira poklopljeno.

što pčelama vratimo izvranci nastavak s praznim saćem poželjno ih je poprskati razrijeđenom octenom kiselinom, a nastavak očistiti i plinskim plamenikom ospaliti. Bilo bi dobro da sada odvojimo i spremimo zatvorene medne okvire kako bismo ih mogli dati pčelam

ma za uzimljenje, jer ekološki pčelar ne smije prihranjivati šećerom.

Sprečavanje rojenja: Svakih 12 do 14 dana provjeravat ćemo stanje plodišta. Okvire sa zatvorenim leglom stavit ćemo u medišni nastavak koji ne planiramo vrcati najmanje 2 tjedna, a na njihovo mjesto stavit ćemo ekološke satne osnove.

Kontrola varoe: Rekli smo da je u ekološkom pčelarenju dobro imati antivarozne podnice s čijih ladica možemo uviјek vidjeti prirodni otpad varoe. To ćemo učiniti tako da stavimo ladici podnice u podnicu. Nakon 24 sata provjerit ćemo na ladici prirodni otpad varoe, koji u ovo vrijeme nije velik, ali ako je iznad normalnog, tada ćemo pčele tretirati prirodnim pravcima: čajevima, eteričnim uljima, a ako je potrebno, mravljom ili mlijecnom kiselinom.

Bježalica omogućuje jednostavnije uzimanje meda iz košnice.

Kako uspješno dodati maticu

JOSIP KRIŽ

Kada pčelar odluči zamijeniti maticu na pčelinjaku, tako da je kupi od uzgajivača matica, očekuje da ta zamjena i dodavanje potpuno uspiju. Ako mu se očekivanja ne ostvare, pčelar je razočaran, ljuti se na uzgajivača i smatra ga glavnim krivcem za svoj neuspjeh. Mnogi pčelari zanemaruju biološke zakonitosti i biologiju pčelinje zajednice. S vremena na vrijeme, trebamo obnoviti znanje o biologiji i fiziologiji pčela, i kada se toga budemo držali, bit ćeemo sve uspješniji. Iz pčelarske literature doznajemo o mnogim načinima dodavanja i zamjena matica, pa se o tome razvila čitava nauka.

Kako ne bismo samo nagađali o problemu, želimo prikazati kako praktično riješiti situaciju, uspješno, jednostavno i bez velike filozofije. Postoji jedanaest uvjeta, koje je prijeko potrebno provesti da bi prihvati matice bio uspješan. Podimo redom:

1. Pčelinju zajednicu moramo dovesti u biološko stanje da očekuje maticu da li ona bila sparena na jedan način ili nesparena na drugi način. S pčelama se ne može ništa raditi na silu, nego im treba dati ono što očekuju, i to u određenom vremenu. Naime, ako im nešto namećemo i to još na nepravilan način, budite uvjereni da one to neće prihvati, jer prihvataju samo ono što im treba.
2. Znamo da mlade pčele prihvataju maticu bez ikakvih problema, ali stare i izrađene uvijek su neprijateljski raspoložene prema dodanoj matici. Zato u košnici u koju dodajemo maticu, mora biti pčela svih dobnih skupina.
3. Vanjski čimbenici koji nepovoljno utječu na uspješnost dodavanja matice jesu: bespašno razdoblje, hladno i kišovito vrijeme, jake vrućine
4. Pčele najlakše prihvataju novu maticu ako u prirodi imaju i malu podražajnu pašu. Tada su starije pčele usredotočene na unos nektara i peluda, a mlade obavljaju kućne poslove, pa i prihvata matice.
5. Pčelinja zajednica, kojoj dodajemo maticu, mora neko vrijeme biti bez nje. Što je to vrijeme duže (ali ipak ne predugo), prihvatanje dodane matice je sigurnije, ali moramo paziti na izvučene matičnjake jer ako ostane samo jedan, uspjeha nema.
6. Pčelinja zajednica ni u kojem slučaju ne prihvata dodanu maticu ako se ona

Kavez za dodavanje matica (Foto: J. Križ).

Matice u kavezima.

nalazi u zajednici, bilo sparena ili nesparena, ili ako u njoj postoji matičnjak bilo koje starosti. Zato prije dodavanja matice, dobro provjerite ima li matičnjaka, bez obzira na starost, ili matica. Nemojte napamet dodavati maticu.

7. Ako pčelinja zajednica duže vrijeme nema maticu, tada se pojavljuju lažne matice. Pčelari puno puta pokušavaju bez ikakve intervencije u takvoj zajednici uzgojiti mladu maticu, ali to im ne uspijeva. Često dodaju maticu u kavezu, i tada ne postižu uspjeh. U toj se situaciji može primijeniti jedna od nekoliko provjerjenih metoda, koje su mnogo puta opisane i treba ih provoditi.
8. Sada treba pronaći staru maticu i ukloniti je iz zajednice te je potrebno pripremiti košnice za doda-

vanje mlade matice u kavezu. Taj posao treba obaviti bez velike nervoze i buke i sa što manje dima. Naime, ako se jako dimi i stvara velika buka, pronaći maticu je gotovo nemoguće. Neiskusni pčelari i po nekoliko puta pregledaju okvir i ne pronađu maticu. Što tada treba učiniti? Zatvoriti košnicu i nakon nekoliko sati pokušati ponovno.

9. O vrsti kaveza također ovisi uspjeh dodavanja, odnosno veličina pregrade za hranu pčela pratile. Tu hranu uzimaju i pčele u košnici kada se doda matica u kavezu. Vrijeme tijekom kojeg pčele iz košnice pojedu tu pogaću i oslobole maticu također je iznimno važno i jako utječe na prihvatanje. Ako je taj rok kratak, dodavanje može biti neuspješno, ali ako je rok 3 ili 4 dana, uspjeh je zajamčen, uz sve uvjete koje sam naveo.

10. Ponovno ćemo spomenuti vremenske uvjete. Naime, ako se matice dodaju pred nevrijeme ili u kasnu jesen, uspjeh će sigurno izostati. Osim navedenog, još su neki čimbenici odgovorni za neuspjeh, a to su pčelari više puta iskusili.

11. Najvažniji postupak pri dodavanju matica jest, ali ga pčelari radi jednostavnosti ne provode ili to ne znaju, da trebaju pustiti pratile iz kaveza i maticu dodati samu. Zašto? Odgovor je jednostavan. Pratile čuvaju svoju maticu i pružaju otpor pčelama u košnici, a kada je matica sama, pčele ju hrane preko mrežice na kavezu i nema nikakve bojazni da neće biti prihvaćena. Na slici su kavezni za dodavanje i prijevoz matice. Tvrdim da trenutačno ne postoji bolji kavez za dodavanje matice. Kako pustiti pratile? Potrebno je izrezati komadić matične rešetke, koji je veličine kao donji dio kaveza, pa jednostavnim pomicanjem tog prozirnog dijela kaveza prema naprijed pčele pratile kroz rešetku izazu van, a matica ostaje. Taj prozirni dio kaveza vrati se u početni položaj i posao je završen. Sada je matica spremna za dodavanje. U literaturi piše kako kavez s maticom treba staviti između okvira. Iz iskustva znam da to nije točno. Na vrhu okvira uvijek je mali vijenac meda i kada tu stavimo kavez, oštetimo poklopljeni med a on počinje curiti

po matici u kavezu i ona se uguši. Zar nije jednostavnije staviti maticu na satonoše, gdje se odmah vidi kako su pčele raspoložene prema novododanoj matici. Površina za komunikaciju pčela u košnici i matice puno je veća, što je iznimno važno.

Nadam se da će mnogi pčelari provoditi ove upute. Oni druge će odmahnuti rukom. No, svi koji će poslušati moje savjete, imat će velik postotak primitka matica. A ima i pčelara kojima je za neuspjeh uvijek kriv uzgajivač, pa i sama matica ili ptice koje prejako cvrkuću. Ja kao uzgajivač matice smatram da nije dobro predugo držati matice u kavezu, ostavljati kavez s maticom u autu na suncu niti je nositi u plastičnoj vrećici. Ako se budete tako ponašali, nećete imati što dodati.

Dobro je još jedanput podsjetiti! Kada dodate maticu, obilno prihranite zajednicu. A manje iskusni pčelari kada dodaju maticu, ne trebaju svaki čas otvarati košnicu i gledati što se u njoj događa i da li je matica puštena ili nije. Takvim postupcima samo prave štetu, jer se smanjuje uspjeh primitka. Košnicu nije potrebno otvarati najmanje 5 do 7 dana nakon dodavanja; kada matica i izade iz kaveza, još je plašljiva i pri svakom uznemiravanju počne bježati, a pčele ju tada u strahu da je ne izgube uklupčaju. Tako ste si sami napravili štetu. Svim pčelarima želim 100%-tni primjem, pa i više od toga.

Aethina tumida: Hoće li nas uskoro iznenaditi?

DEJAN KREČULJ*

(1 dio)

Da nas snijeg i hladnoća iznenade u sredini zime, a vrućina ljeti, postalo je već pravilo. Iako je harala svijetom, prije tri desetljeća pčelare je iznenadila varoa. Hoće li će nas uskoro iznenaditi i etina?

Iako mislimo da je pčelinji namenik *Aethina tumida* (*Coleoptera, Nitidulidae*), kod nas nazvan još i mala košnična buba, jednostavno etina, daleko od nas, krajem prošlog stoljeća krenuo je u pohod i neizbjegno se širi svjetom. Pitanje je dana kada će se pojavit na našim prostorima. Zato je posve razumno da trebano dozнати što više o tom nametniku i, koliko je u našoj moći, da ga spremno dočekamo. Naime, nedavno podignuta uzbuna dijelom Europe, kada su početkom listopada 2004. godine ličinke toga kukca pronađene u transportnim kavezima s maticama uvezenim u Portugal iz Sjedinjenih Država, možda je samo prvi pokušaj njegova ulaska na europske pčelinjake. Dapače, portugalski Nacionalni laboratorijski za veterinarska istraživanja u Lisabonu utvrdila je ovog parazita u pošiljci koja je s urednom dokumentacijom došla iz Texasa, države u kojoj etina još nije službeno potvrđena.

Odrasle etine u tlu.

* Dejan Kreculj, pčelar

Ima li tog nametnika i na vašem pčelinjaku? Iskreno se nadamo da ga nema, ali doznajte što više o njemu da se ne biste iznenadili ako ga ugledate.

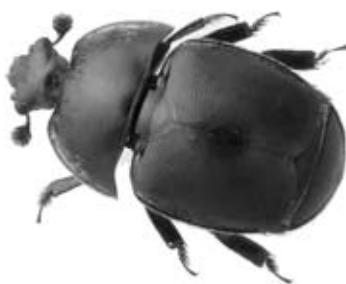
Pradomovina tog malog kukca je Afrika. Tu je mirno živio tisućama godina ne smetajući nikome, čak ni svojim domaćinima, afričkim pčelama (*Apis mellifera scutellata*), koje su razvile djelotvornu zaštitu. Prvi ju je opisao još davne 1867. godine Murray. Iako je najrasprostranjenija u središnjem i južnom dijelu kontinenta, etinu su 2000. godine pronašli Mostafa i Williams i na krajnjem sjeveru, u Egiptu.

Kao i varoa u početku, na Dalekom istoku, u svojoj pradomovini nije stvarala probleme, ali kada se otisnula u svijet, vjerojatno ne svojom voljom, mučna priča je počela. U lipnju 1998. godine etina je utvrđena u Saint Louisu na Floridi u SAD-u. To podneblje joj je odgovaralo, a sklonost suvremenih pčelara proizvodnji i prodaji paketnih rojeva pogodovalo je njezinu brzom širenju. Prvo je utvrđena na Floridi, širi se brzo istočnom

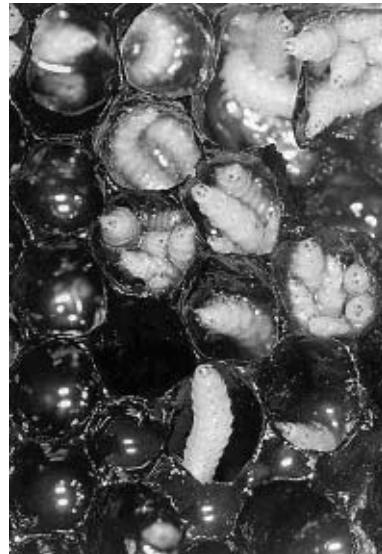
obalom na sjever, u Georgiju, Sjevernu i Južnu Carolinu, ubrzo i u Minesotu, Ohio, Pensilvaniju i New Jersey nakon što je prevalila oko dvije tisuće kilometara. Veliku pomoć čine joj i selidbe karavana košnica. Stoga ne čudi pomalo ironična naslovna stranica Časopisa „*Isba journal*“ iz veljače 2005. godine, koji izdaje Savez pčelara Indiane, s natpisom pokraj ceste „Dobro došli u Indianu, budući dom male bube iz košnice.“ Prema podacima USDA, u ožujku 2003. godine, mogla se pronaći čak u 29 saveznih država, uglavnom u istočnom dijelu zemlje. Kao i varoa, i etina postaje kosmopolit, u srpnju 2002. godine utvrđena je u Novom Južnom Welsu i Queenslandu u Australiji. Tu je lokalizirana ali, dok je njezina pojавa američkim pčelarima već u prvoj godini prouzročila štetu od više od tri milijuna dolara, u australskim uvjetima jake zajednice su uspješno odolijevale.

Odrasle jedinke etine su sitne; prosječno su duge 5,3 i široke 3,2 milimetra. Odlične su letačice i mogu prevaliti goleme udaljenosti bez ičije pomoći, osim oceana koji su im jedina prepreka. Za razliku od drugih pčelinskih nametnika, njihovo širenje nije značajnije vezano za pčelinje zajednice i brzina širenja prirodnim putem, prema podacima iz SAD, iznosi oko 20 kilometara godišnje. Životni vijek joj je do jedne godine, iako je u laboratorijskim uvjetima živjela i do 16 mjeseci.

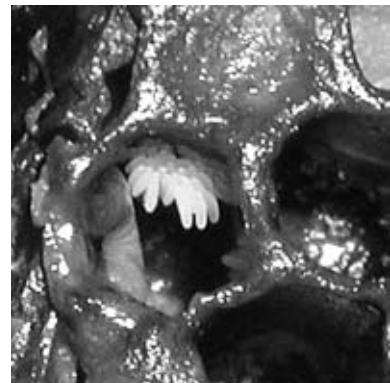
Ciklus razmnožavanja etine sastoji se od dva dijela: prvog u pčelinjoj zajednici i drugog u okolnom tlu. Odrasla ženka ulazi u košnicu da bi polegla jaja, kojih tijekom svojeg života može snesti od 1.000 do 2.000, s time da ih leže oko dvjesto na dan. Ona su bijela i nalik na pčelinja, dužine oko 1,5 i debljine samo četvrt milimetra. Ulaskom u unutrašnjost, ona polaže jaja u skupinama, prvenstveno u pukotinama košnice, ali također iznad okvira s hranom i leglom. Ova jaja pčele uspijevaju djelimice odstraniti iz košnice. Zabilježeno je da ponekad ženke etine čak

Odrasla etina.

Ličinke etine u saču.

Jaja etine u saču.

progrizu poklopljeno leglo kako bi polegla jaja koja će se razviti. Za njihov razvoj potrebna je vlažnost zraka od najmanje 50%, a optimalni uvjeti su kada je vlažnost oko 60%.

Nakon tri dana jaja pucaju i iz njih se razvijaju ličinke koje se hrane leglom, medom i peludom. Najviše im odgovara temperatura od 30°C, na 20°C polovica ličinki ugiba, da bi potpuno uništene bile na 10°C. U stanicama legla borave sljedećih oko 13 dana i pri tome dostižu dužinu oko jednog centimetra i debljinu 1,5 milimetar, a zatim prelaze u sljedeću fazu, takozvanu fazu rasprostiranja.

Tada napuštaju košnicu, privučene svjetlošću, da bi se zarile u tlo u neposrednoj blizini idući čak na dubinu od 75 centimetara dok ne dosegnu ilovaču. Ako je podloga nepodobna za zarivanje, udaljavaju se veoma daleko, stotinjak i više metara, što u mnogome otežava postupak njihovog uništavanja dezinfekcijom okolnog zemljišta pesticidima. Tu formiraju kukuljicu. U tom stadiju provode dva do četiri tjedna, što ovisi o temperaturi i vlažnosti tla (najbolje od 5 do 25% vlage), odakle izlaze kao odrasli kukci. Nakon jednog tjedna one postaju spolno zrele i traže pčelinju zajednicu u koju će se naseliti. Tada, prvih dana zrelosti, ženka dobije sposobnost leta, koja s vremenom pada.

Eksperimentalno je dokazano da se etina može razvijati i u zajednicama divljih pčela koje se naseljavaju u zemlji (Michener, 2000).

Nova higijenska pojilica

NIKOLA KEZIĆ*

Pčelama je nužno osigurati dovoljne količine kvalitetne vode za razvoj i opstanak. Pčelari se često oslanjaju na prirodne izvore vode, koji nisu pouz-

dani jer lako presuše, pogotovo tijekom duljih sušnih razdoblja i ljetnih vrućina. Posebno je opasan nedostatak vode vrijeme proljetnog razvoja, što je poznato kao tehnološka bolest pod imenom «svibanjska bolest». Nedostatak vode zatvara crijeva najmađih pčela, koje se obilno hrane peludom i izlučuju matičnu mlijec za razvoj legla i hranu matice. Dovoljno vode je potrebno i za vrijeme ljetnih vrućina, kako bi pčele mogle osigurati optimalnu temperaturu za leglo u košnici.

Vodom se često širi niz bolesti na pčelinjaku, posebice noze-

Higijenska pojilica (Foto: D. Krakar).

* Nikola Kezić, prof. dr. sc., Agronomski fakultet u Zagrebu

moza, koja danas nanosi goleme štete na našim pčelijacima i s pravom je zovemo "tihi ubojica". Nozemoza kod pčela ošteće srednje crijevo, što se očituje proljevom, a izmet je ispunjen sporama. Na otvorenim se pojilištima lako utopi i raspadne pčela, koja boluje od nozemoze. Također, u vodu lako dospije izmet pčela, koje kruže iznad pojilišta u potrazi za vodom. U tim slučajevima u vodi ćemo naći milijarde spora nozeme, koje pčele zajedno s vodom odnose u košnice. Pojilica mora osigurati stalni izvor vode i spriječiti da se pčela u njoj utopi ili da u vodu dospije izmet. Položaj pojilišta u odnosu prema košnicama mora biti stalan, jer pčele teško

prihvaćaju promjene. Nepouzdanom pojilištu, u kojem ima samo povremeno vode, pčele se nerado vraćaju.

Osim redovite zamjene i dezinfekcije saća, košnica i pribora, higijensku pojilicu smatramo najvažnijim načinom borbe protiv širenja nozemoze na pčelinjaku, kada se uporaba drugih sredstava ne preporučuje.

Higijenska pojilica od nehrđajućeg lima jednostavno se čisti i osigurava lak pristup pčela vodi. Voda je kapom zaštićena od izmeta, a uski trag vode sprečava pčeli da se utopi.

Higijenska se pojilica može spojiti na rezervoar s vodom,

koji može biti u neposrednoj blizini pojilice ili na pogodnom mjestu na pčelinjaku. Potrebno ju je montirati u vodoravnom položaju da voda ne istječe i da je u cijeloj dužini kanala dostupna pčelama.

Mehanizam za automatsko zatvaranje vode u pojilici održava razinu vode u rasponu od 3 mm. Pad vodostaja za 3 mm otvara ventil, koji omogućuje da se dopuni posuda. Time higijenska pojilica štedi vodu, te ujedno omogućuje pčelaru da osigura vodu pčelama ako je dulje odsutan s pčelinjaka.

Higijenska pojilica je razvijena za potrebe međunarodnog projekta istraživanja toleran-

O novoj pojilici

O higijenskim pojilištima za pčelu često se pisalo, pa se nalazilo i različita tehnička rješenja za njihovu izradu. Pritom se vodilo računa o zaštiti pojilišta kao mogućeg mjesa daljeg prijenosa bolesti, osobito nozemoze. Često smo ta pojilišta izvodili dovoljno nepraktično, a još češće smo ih postavili neprikladno, pa je posjećenost bila slaba.

Nisam bio baš zadovoljan kada sam na prijašnjim izvedbama pojilišta zatekao tek poneku pčelu, a mnoštvo ih se nalazio po okolnoj travi ili u blatu. Još su češće mravi bili prvi i posjećivali pojilište umjesto pčela.

No, nedavno sam kupio, za probu, posve novu pojilicu, konstruiranu za projekt "Unije". Postavio sam je na pčelinjak i ugodno se iznenadio. Već isti dan, a da nisam trebao mamiti pčele medom, pojilicu su pčele počele posjećivati, a sljedećih su je dana gotovo zatrpile. Ubrzo sam morao nabaviti i drugu pojilicu, a pčelu je teško uočiti na travi. Na okolnim mlakama je i nestala.

Iz priloženih fotografija vidi se o čemu se radi. Pojilica je napravljena od inox lima, praktično put dvije posude s jednim poklopcom i ventilom za ograničavanje dotoka vode, upravo onakvim kakav se postavlja na WC kotlić, uz napomenu da je za niske pritiske. U unutarnjoj posudi je opisani ventil, a između dvije posude omogućen je pristup pčelama do pojasa vode. Za rezervoar sam uporabio plastičnu kantu od 25 litara, iz koje slobodnim padom dotječe voda. Poklopac pojilice izведен je kao šeširić i praktički ne dopušta da pčela, čisteći se u letu, onečisti vodu.

Ovih dana proljeća kada je vrlo intenzivan razvoj legla, a i za proizvodnju matične mlijeci postoji i velika potreba za vodom, iznenadila me i znatna potrošnja vode u pojilici. Bilo je dana kada su pčele popile i do 10 litara vode. Ovisno o vrsti i intenzitetu unosa, odnosu peludne i nektarne paše, posjećenost pojilici se mijenjala. No najviše pčela uočeno je poslijepodne i do noći.

Cijena pojilice nije još povoljna, pa bih proizvođaču (adresa i tel. u redakciji Hrvatske pčele) savjetovao da poveća obujam posude na 50-60 cm promjera i ne mijenja sadašnju cijenu. Ovim kompenzira rad i dijelove za veći kapacitet i postiže da pojilicu pčelari neće izradivati sami.

U svakom slučaju, ova izrada pojilišta čini mi se pristupačnom. Štedljiva je jer se voda ne rasipa, a svaki će pčelar lako prilagoditi rezervoar učestalosti svojih posjeta pčelinjaku.

Davorin Krakar, dipl. ing.

tnosti pčela na varoozu na otoku Unijama. Od 2005. godine, testirana je njezina pouzdanost i dostatnost. Na otoku su pčelinjaci smješteni u skupinama od po 25 pčelinjih zajednica, a pojilica je osiguravala dostatne količine vode i pristup pčeli. Uvjereni smo da jedna pojilica može osigurati dostupnost vodi i za veći broj pčelinjih zajednica.

Molimo pčelare da nam jave svoja iskustva. Veselit će nas pozitivna iskustva, kako bismo mogli preporučiti i drugim pčelarima, a potrebna su nam i loša iskustva kako bi pojilicu dalje razvijali i otklonili nedostatke.

Pčele na higijenskoj pojilici (Foto: D. Krakar).

MEDONOSNO BILJE

Ususret pčelinjim pašama u lipnju

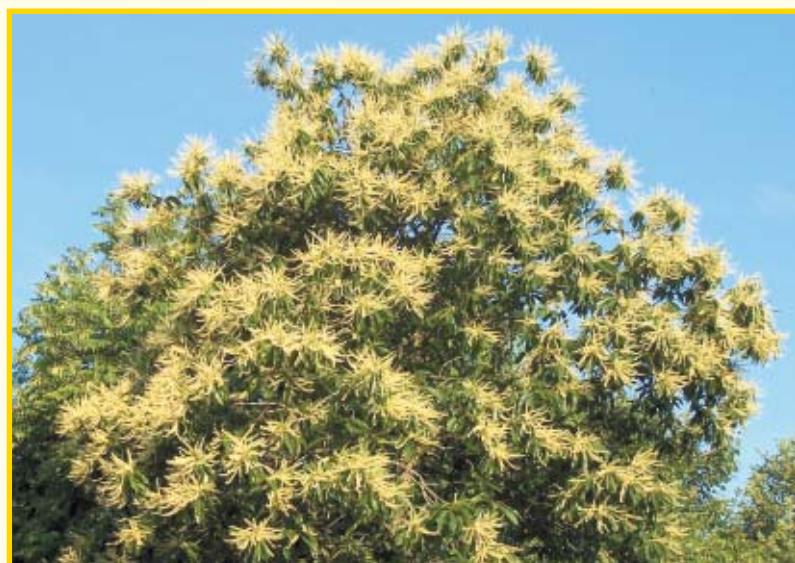
Pitomi kesten (*Castanea sativa L.*) zbog njegovih vrijednih plodova, ubrajamo u voćke, a zbog mjestra i načina rasta, među šumsko drveće. Europske, američke, japanske, kineske i neke druge vrste tog drveća kultiviraju se u mnogo varijeteta i oblika zbog ploda, koji se upotrebljava kao hrana. Uzgajaju se i kao lijepo drveće za parkove.

Pitomi kesten pripada biljnom rodu *Castanea* (pitomi kesteni), iz porodice Fagaceae (bukovke) u koju također spadaju, primjerice, bukva i hrast. Vrste iz te porodice šumsko su drveće s jednostavnim, naizmjenično poredanim listovima i cvjetovima obično skupljenim u rese.

Drvo europskog kestena može

biti više od 25 m, bujne je i velike krošnje, a dostiže starost i do 500 godina. Kora mu je glatka, crvenkastosive do sivocrne boje, a listovi su duguljasti, krupno nazubljeni, dužine 10 do 30 cm. Prašnički cvjetovi stoe

žućkastim čupercima, na dugim, uspravnim i isprekidanim resama. Tučkovi cvjetova, koji su obavijeni zelenkastim ovojem, stoe pri dnu tih resica ili u pazušcima listova. Cvjetovi se javljaju tek početkom lipnja, kada su lis-

Stablo kestena u cvatnji.

MEDONOSNO BILJE

tovi već potpuno razvijeni. Oranžasti plodovi pitomog kestena su smedji, sjajni i dozrijevaju početkom listopada.

Naziv „marun“ označava veliku oplemenjenu sortu pitomog kestena, nastalu cijepljenjem plemka maruna, tj. kestena dubenaca. Imo ga mnogo po obroncima Učke, najviše u okolici Lovrana, Opatije i Mošćeničke Drage, pa se u tim krajevima naziva i „lovranski marun“.

Kestenove šume istočnog dijela Slovenije, Hrvatske i Bosne pripadaju ekstremno acidofilnoj zajednici hrasta kitnjaka i pitomog kestena. Pitomi kesten traži blagu klimu i položaje zaštićene od ranih i kasnih mrazeva (pratitelj vinove loze). Najbolje mu odgovara kiselo tlo (acidofilna vrsta), koje je rahlo, svježe i duboko, ali raste i na plitkim tlima. Vlažna tla mu ne gode, pa ga nema na staništima hrasta lužnjaka, a isto tako izbjegava i plitka vapnenasta tla (kalcifobna vrsta) zbog čega manjka u našim primorskim krajevima. Krupnim lišćem štiti tlo od isušivanja, pa je, kao i zbog dubokog zakorjenjivanja, otporan na suše.

Područje prirodnog rasprostranjenja pitomog kestena obuhvaća južnu Europu, sjevernu Afriku i područje Kavkaza, te ga smatramo submediteranskom-atlanskom vrstom. Smatra se da je uzgojen i širen krajem razdoblja rimske vladavine.

Pitomi kesten raste u samoniklim šumama. Naročito su velike kestenove šume kod Petrinje, Hrvatske Kostajnice, Dvora na Uni, na Zagrebačkoj gori i u Istri. Nema ga u Slavoniji istočno od Slavonskog Broda i Požege.

Plod kestena.

List kestena.

Cvijet kestena.

Rak kestenove kore

Staništa pitomog kestena u posljednjih su se deset godina znatno smanjila. Razlog je gljivična bolest, tzv. endotivni rak kestenove kore. Uzročnik je mikroskopska gljivica *Cryptonecisia parasitica*, koja je vrlo agresivna i može zaraziti stabla bez obzira na njihovu vitalnost i dob.

Gljivica koja obavije stablo, granu i izdanke, uzrokuje uginuće kore tako što prestane cirkulacija sokova. Bolesna kora odvaja se od stabla na kojem ostaju rukom uzrokovane rane. U širenu bolesti znatnu ulogu imaju vjetar, kiša, kukci te korištenje i prijevoz zaraženog materijala.

Protiv uzročnika nije poznato nikakvo kemijsko zaštitno sredstvo, a redovitom i stručnom mehaničkom zaštitnom obradom može se odgoditi potpuno uginuće stabala.

Osamdesetih godina prošlog stoljeća pojavila se prirodna biološka zaštita – hipovirulentni (dobroćudni) soj gljive čija svojstva prelaze na aktivni (zloćudni) rak i zacjeljuju ga. Da bi se ubrzo zacjeljivanje, u laboratoriji ma se počela raditi mješavina hipovirulentnih sojeva koja se utiskivala u rupice izdubljene u kori drveta oko zaraženog mjeseta (inokulacija). Međutim, biološka zaštita provodila se samo eksperimentalno, jer je skupa. Srećom, hipovirulentni soj gljive

se širi, pa ako se tako nastavi, rak kestenove kore ne bi trebao ugrožavati opstanak vrste.

U Europi pošast je počela u Italiji, šireći se prema Francuskoj gdje je nanijela velike štete. Ova je bolest u Hrvatskoj poznata od 1950. godine.

Kesten kao medonosna biljka

Kesten se smatra važnom medonosnom biljkom. Budući da cvate kasnije od svih vrsta voćaka, tj. početkom ljeta, kada pčele nemaju dovoljno paše, on je u to vrijeme gotovo jedini izvor nektara. Dobro dođe kao paša poslije bagrema ili kasne kadulje.

Cvatnja pojedinog stabla traje oko 10 dana, ali sva stabla ne procvatu odjednom, pa se cvatnja produži do 20 dana. Prvih dana medi slabo, daje samo pelud. Ako je vrijeme toplo, s dosta vlage u zraku, zna dobro zamediti i napuniti košnice medom. Cvjetovi pitomog kestena su plitki te osjetljivi na hladne pljuskove i suho vrijeme. Prinos po košnici može biti i do 40 kg. Ali, samo je oko 20 kg meda za vrcanje, a ostalo čini pelud. Pčele zatrpuju košnice peludom kao ni na jednoj drugoj paši. Nije dobar kao zimska hrana za pčele.

Kestenov med ima gorak okus i tamnije je boje. Ublažava bolesti probavnih organa, žuči i jetre. Najdjelotvornije i najbolje se koristi u čajevima.

*Maja Žalac, dipl. ing. agr.
Tihomir Žalac, dipl. ing. šum.*

Cvijet kestena pred cvatnjom.

Amorfa

Amorfa - (*Amorpha fruticosa* L.). Još je zovu kineski bagrem ili bagremac. Amorfa potjeće iz središnjih i jugoistočnih područja Sjeverne Amerike. Zadnja dva stoljeća uslijed čestih migracija roba i ljudi dolazi do transformacije u prostor i nekim biljaka. Tako je i ona unesena u Europu kao ukrasna biljka, ali je ubrzo podivljala i potpuno se udomačila u južnoj i srednjoj Europi šireći se nizinskim područjem, uz obale rijeka i jezera. Iako je postala pošast jer prodire u novootvorene šumske kulture, budući da znatno brže i bujnije raste od većine šumsko-kulturnih vrsta, jedinu i najveću korist od nje imaju pčelari.

Drvenasta je biljka koja formira gusto razgranjene grmove. Vjenčić cvatova nije nalik na leptira, kao u većine lepirnjača, već se sastoji od 1 ljubičaste latice. Prašnika je 10 i međusobno su srasli filamentima. Cvjetovi su skupljeni u guste grozdove dugačke 10-15 cm koje rado posjećuju pčele. Listovi su neparno perasto sastavljeni sa 7-10 parova liski; liske su isprava dlakave, kasnije gole. Plodovi su male mahune, dugačke oko 8 mm, s 1 sjemenkom. Općenito, list i stabljika podsjećaju na mladi bagrem, pa mu otuda i naziv kineski bagrem ili bagremac.

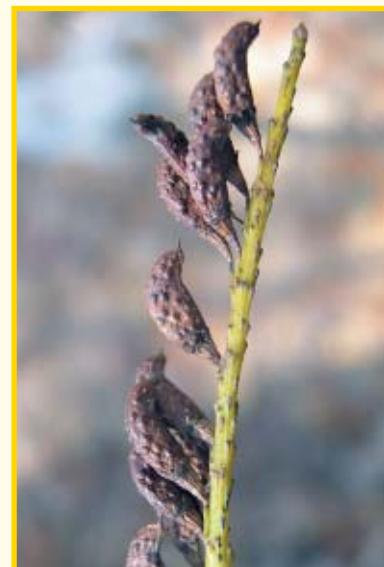
U Hrvatskoj amorfima ima dosta u šumama pored rijeke Odre. Nadalje, pokraj željezničke pruge i autoputa od Novske do Okučana. Tako su poznata i velika područja pod amorfom po šumama u slavonskoj Posavini,

naročito od Jasenovca do Stare Gradiške

Amorfa cvate na početku lipnja, odmah iza bagrema, te se često preklapa u cvatnji sa njime. Cvatanja traje oko 15 dana i rijetko kad dobro zamedi, ali kad zamedi, može dati dobro vrcanje. Međutim, u jednom je sigurna, s nje pčele svaki put sakupe pune košnice peluda.

Med od amorce je tamnocrvenkast, a zbog svojeg sastava posebno je cijenjen, te se mnogo traži za ljudsku upotrebu.

Pripremio: Vedran Lesjak

Plod amorce je mahuna.

Pčela na amorfiji.

Cvjet amorce obiluje peludom.

Visoke vode u Slavoniji uzrokovale znatne štete na pčelinjacima uz rijeku Dravu

Pčelari već više godina stradavaju od varoe i drugih pčelinjih bolesti, a da mogu stradati i od visokih vodostaja, pokazalo se ovih dana kada se Drava nagle izlila kod ušća Karašice i poplavila vikendaško naselje, o čemu su mediji redovito izvještavali. U vrlo kratkom vremenu poplavljen je i stotinjak hektara šume, koja se proteže od ušća prema mjestu Josipovcu, gdje su godinama bili stacionirani pčelari Josip Lukač i Antun Buček. Noć 6. na 7. travnja bila je za te pčelare kobna. Naime, naglo kao nikada do tada Drava je narasla, podivljala i poplavila veliki dio tog područja sve do rubova osječkog prigradskog naselja Josipovca, pa i pčelinjake spomenutih pčelara. Ujutro su u šoku i s nevjericom nemoćno gledali poplavljene pčelinjake i razba-

cane košnice, koje je voda nosila sve dalje i dalje. Josip Lukač je na tome mjestu kao pčelar hobist pčelario više od 30. godina, znao je imati i po 50 zajednica, a varoa ga je često natjerala da krene gotovo iz početka. No, nikada nije niti pomislio da odustane jer su mu pčele i pčelarstvo bile dio života (usudio bih se dodati – onaj ljepši dio). Antun Buček ima manje staža pčelara hobista, ali je u početku, kao i tijekom desetak godina pčelarenja uložio znatna sredstva i trud, koji su dali šezdesetak produktivnih zajednica koje je voda odnijela. To što je učinila poplava, moglo bi se dogoditi da je i kraj dugogodišnjem više korisnom hobiјu i tako danas malom broju Josipovačkih pčelara, jer Josipovac je prigradsko naselje Osijeka s puno vrtova i voćnjaka, polja raznih žitarica i uljarica, nekoliko stotina hektara šume raznog drveća i biljaka prema Dravi i Baranji. Zasigurno je podivljala voda napravila višestruku štetu i pčelarima i spomenutim bitnim resursima. S obzirom na to kakvo je stanje

u nas i kakav je odnos relevantnih čimbenika prema pčelarstvu, stradali pčelari s nevjericom gledaju budućnost, te sumnjuju u odgovarajuću pomoć.

Slavko Horvat, mr. sc., Osijek

Izvještaj o radu pčelarske sekcije Učeničke zadruge OŠ „Ivan Filipović“ iz Velike Kopanice u prošloj godini

U jesen 2004. godine uzimili smo osam pčelinjih zajednica. Krajem zime pčele smo prihranivali pogačama i medom.

Prvi proljetni pregled proveli smo 15. ožujka prošle godine. Svih osam zajednica dočekalo je proljeće. Tijekom proljeća pripremali smo košnice za nove rojeve. Sastavljeni smo okvire, uvlačili žicu i stavljali satnu osnovu. Prvi smo roj imali 7. svibnja. Ukupno smo imali 6 prirodnih rojeva, 2 umjetna i 1 roj smo našli kod našeg učenika pčelara.

Prvo vrcanje smo imali 17. lipnja, kad je izvrzano 63 kg meda. Drugo je vrcanje bilo 28. srpnja i dobili smo 67 kg meda. Od ovih 130 kg, prodali smo 120, za rojeve smo dali 4 kg, u sekciji ostavili 4 kg i 2 ostavili za smotre.

Krajem veljače bili smo na gođišnjoj skupštini naše Udruge pčelara „Zrinski“ u Slavonskom Brodu. Na skupštini su sudjelo-

Poplavljeni pčelinjak (Foto: S. Horvat).

10. obljetnica Grupacije pčelarstva pri HGK-i.

vale 2 učenice-pčelarke i suradnik sekcije. Podnijeli smo izvještaj o radu naše sekcije u prethodnoj godini, koji je poslijepodne objavljen u Biltenu Udruge i Hrvatskoj pčeli.

U listopadu je sekcija sudjelovala na smotri učeničkih zadruga Hrvatske u Zadru, gdje je uime sekcije bio jedan učenik pčelar. Izlagali smo proljetni i ljetni med (od suncokreta), vosak, propolis i alkoholnu otopinu propolisa. Pčelar je pokazao kako se sastavlja okvir, uvlači žica i utapa osnova.

Pčele smo liječili protiv varoe 2 puta. Prvo liječenje je bilo krajem ljeta (kraj kolovoza i početak rujna) 80%-tom mravljom kiselinom, a drugo krajem prosinca Perizinom. U jesen smo uzimili 15 zajednica. Na kraju godine imali smo 3.000 kuna prihoda i 1.247,90 kuna izdataka.

*Stjepan Kovačević,
učenik pčelar*

134 Ivan Vukovac, suradnik sekcije

di mogu postati hrvatski brend u inozemstvu. Rekao je kako su pčelari posebni ljudi koji imaju emocionalni odnos prema poslu te su prosječno visokooobrazovani.

Grupacija okuplja tridesetak pčelarskih tvrtki, koje stvaraju finalni proizvod odnosno za potrebe kupaca oblikovane pčelinje proizvode s prepoznatljivim brandom na domaćem i stranom tržištu, odnosno otkupljuju značajne količine meda od velikog broja pčelara.

Gospođa Višnja Knjaz iz HGK-a održala je prezentaciju pod nazivom „Pčelarstvo Hrvatske – stanje i perspektive razvoja“. Ona navodi da se u našoj zemlji proizvodi oko 4.000 tona meda na godinu, dok je početkom devedesetih godina proizvodnja bila samo 700 tona. Povećanje proizvodnje meda prati i stalno povećanje broja pčelinjih zajednica, kojih je početkom 1991. godine bilo 84.000 da bi se do početka 2005. godine taj broj povećao na 245.000.

Govor prof. Zdravka Laktića.

Mate Brstilo, pomoćnik Ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, naglasio je kako se mnogo napravilo u zadnjih 10 godina u pčelarstvu, te da se planira povećati iznos novca namijenjen razvoju pčelarstva.

Radi afirmacije pčelarstva i rada Grupacije pri HGK-u te da bi se istodobno potaknulo širenje članstva i njihov veći angažman u budućim aktivnostima, objavljen je i Katalog pčelarskih tvrtki. Važno je spomenuti i predstavljanje novog priručnika prof. Zdravka Laktića pod nazivom „Pčelarski priručnik“. Knjiga je namijenjena svima koji se bave uzgojem matica, kako komercijalnim uzgajivačima tako i onima koji uzgajaju matice za vlastite potrebe. Zamišljena je kao priručnik u kojem se nalaze osnovne informacije kako doći do dobre gospodarske matice, kako upotrebiti maticu i dodati je zajednicama, a u knjizi se mogu naći i mnogi drugi korisni savjeti.

Prigodom svečanosti dodijeljene su i mnoge zahvalnice pojedinциma i tvrtkama posebno zaslužnim za razvoj pčelarstva, među kojima je važno spomenuti dodjeljivanje zahvalnice, posmrtno prof. Đuri Sulimanoviću, koji je umro prošle godine.

Vedran Lesjak

Tanki vjenci meda

Ne zbog toliko oštret, koliko zbog duge zime 2005./2006., ove se godine relativno kasno sa-

gledalo cijelovito stanje na pčelinjacima, pa i ovaj komentar vremenski kasni. Iz razgovora s pčelarima iz središnje Hrvatske, može se zaključiti kako je mnogo pčelinjih zajednica uginulo od gladi unatoč zalihamu hrane u košnici. Tu je i velik postotak nozemoznih zajednica i stalno prisutna varoa. Uzroci takvom stanju, osim u dugotrajnoj zimi, jesu i vremenske prilike u kolovozu i rujnu prošle godine. Sve u svemu, netipična situacija koja zavređuje osrt, te vjerujem koristan savjet pčelarima s manje iskustva i praktičnog znanja.

Kolovoz je bio izrazito nestabilan uz čestu izmjenu kišnih te maglovitih i sunčanih dana, hladnih i toplih. Pčele i pčelinja paša nalazili su se u ritmu stani-kreni. Svojevrsno prirodno podražajno prihranjivanje koje je uvjetovalo natprosječnu količinu legla za to doba godine. Veće količine legla mogle su se uočiti čak u prvoj polovici listopada. I tu nastaju problemi! Zadnjih godina nema predavanja, članaka ili knjige u kojoj se ne navodi kako pčelinje zajednice moraju biti opskrbljene zimskim zalihamu hrane krajem kolovoza, odnosno početka rujna radi čuvanja zimske pčele od iscrpljivanja. To je točno, ali treba se i ovom prigodom prisjetiti kao i u mnogim drugim situacijama činjenice o različitim postupcima u pčelarstvu koje je tako lijepo, kratko i jasno napisao poznati pčelar Dragutin Loc: "Rad oko pčela ne može se ukalupiti u određena pravila za raznolike prilike i krajeve" (zapisano u Pčelarskom kalendaru Zagrebačke pčelarske zadruge, za 1951./1952. godinu, str. 241.).

Dakle, mnogi od onih koji su dodavanje zimskih zaliha obavili šablonski, držeći se navezenog pravila, zadovoljno zatvorili pčelinjak, te zaključili kako valja obaviti još samo zimsko tretiranje protiv varoe – u ožujku su zažalili. Zašto? Velike površine pod leglom uvjetovale su tanke vijence te je glavnina hrane uskladištena na bočne okvire ili kod AŽ košnica u medište. Da toga nije bilo, pčele bi svakako dodanu hranu pohranile tamo gdje joj je i mjesto. Pravilo o kalendarskom prihranjivanju valjalo je prekršiti tako da se dva do tri kilograma sirupa dodaju što kasnije, kada leglo bude dodatno potisnuto prema dolje, a pčelinja zajednica označi mjesto zimovanja. Znači, prošle godine, glavninu hrane (12 kg) trebalo je dati krajem kolovoza odnosno početkom devetog mjeseca, ali zadnje prihranjivanje (3 kg) trebalo je obaviti početkom desetog mjeseca. To nije velika količina sirupa za preradu koja bi prekomjerno istrošila zimsku pčelu, a konačno od dva zla valja izabrati manje. Tako sam postupio na svojem pčelinjaku te savjetovao kolege. Neki su poslušali, neki nisu, a ima i onih koji su u proljeće rekli "Više sam vjerovao autoritetima, pa sada čistim košnice od uginulih pčela, a ni sam ne znam što će s punim okvirima meda".

Uz sve rečeno i napisano o nozemozi, valja uzeti u obzir i utjecaj vremenskih prilika krajem ljeta, odnosno jeseni protekle godine na situaciju u proljeće sljedeće godine. Nadalje, poznato je da je kasno leglo saveznik varoe. Primjerice, po izlasku desete godišnje generacije pčela krajem kolovoza, u

rujnu u jedanaestoj generaciji pčela broj varoa teoretski se udvostruči, a u dvanaestoj učetverostruči u odnosu na njihov broj u desetoj generaciji pčela (ako nismo tretirali). Međutim, nedvojbeno je da je pčelinja zajednica koja je "došla do satonoše" uginula od gladi – unatoč punoj košnici meda!

Nenad Strižak

Međimurski pčelari u Mađarskoj

Udruga pčelara „Agacija“ iz Čakovca već duže vrijeme surađuje s mađarskim pčelarima, posebno uz rijeku Muru, kako bi što kvalitetnije obostrano pčelarili i pratili zdravstveno stanje pčela na tome području.

Dana 23. travnja ove godine održan je susret međimurskih i mađarskih pčelara u Mađarskoj i organiziran odlazak na tri pčelinjaka uz rijeku Muru te

obilazak punionice meda napravljene prema EU standardu.

Na pčelinjaku u Letenju vlasnika gospodina Puste, pozdravio nas je i njihov predsjednik Udruge pčelara i zaželio obostranu suradnju. Vidjeli smo način na koji već duže vremena uspješno pčelari, a također smo pogledali njegovu punionicu meda, kakvu bismo trebali imati nakon ulaska u EU. Obišli smo još dva pčelinjaka u Muraratzkoj, od kojih svaki ima po oko 200 košnica. Nakon domjenka, profesor Nikola Kezić održao je zajedničko predavanje u Mađarskoj.

Božo Posedi

Oprez prijeti nova opasnost pčelama

Pada kiša po tko zna koji put u posljednjih nekoliko mjeseci, pa je najbolje sjesti ispred računala i malo pretražiti internet i, odmah na početku naletim na

nešto što me muči i progoni posljednje dvije godine. Budući da problem koji me muči nije samo moj, čini mi se pametnim poslušati savjet kolege i prijatelja Milana Jaćimovića iz Metkovića, koji kaže: Tko ne zna, neka čita Pčelu. Tko zna, neka uživa, a tko zna bolje, neka to i napiše. Ne želim reći da znam bolje i više od drugih, ali imam potrebu iznijeti svoja zapažanja u pčelinjaku u posljednje dvije godine, to više što očito nisam samo ja uočio novu opasnost za naše pčele. Ali, da krenem redom.

Prije dvije godine, 2004. na području Gračaca, kamo selim pčele na pašu Lipice, uočio sam da se čudno ponašaju na letima, zapravo da su dezorientirane, pri pokušaju ulaska u košnicu na letu u tom ih sprečava stražarica i nakon nekog vremena ta je pčela izbačena i ugiba. Radi se o tome da je zdrava pčela prepoznala oboljelu i jednostavno joj ne dopušta da se vrati u košnicu. Nakon nekoliko dana, ne više od pet dana, hrpica mrtvih pčela se poprilično poveća, a ugibanje je uočeno na 10 do 15% zajednica. Dok smo ja i Alen Lonić analizirali i razmatrali razne mogućnosti uginuća, telefonom mi se javio, ne znajući za problem koji sam uočio, iskusni pčelar iz Imotskoga gospodin Vinko Bušić. Potužio mi se kako je na području Udbine imao veliko trovanje pčela zbog blizine velikog krumpirišta koje je u to vrijeme prskano, pa je zbog toga bio prisiljen preseliti pčele na područje Gračaca na kojem nema velikih krumpirišta. Rekao sam mu za moj problem na tome području pa smo zaključili kako bi bilo najbolje analizirati ugnule pčele.

Međimurski pčelari sa predsjednikom mađarskih pčelara.

Budući da je analiza pčela u veterinarskim laboratorijima prilično skupa, zamolio sam direktora tvrtke Dalmed iz Stobreča gosp. Vladu Krkleca da se uključi, što je on bez oklijevanja i prihvatio. Dogovoren je da se na kriznom području metodom slučajnog uzorka prikupe uginule pčele, po mogućnosti sa što više pčelinjaka i dostave dr. Ankici Vujičić u tvrtku Dalmed.

Prikupljene uzorke je dr. Vujičić odnijela u veterinarski laboratorij u Splitu, koji je u veoma kratkom vremenu napravio analizu i diagnosticirao nozemozu. Pojava je prvi put zapažena krajem lipnja.

Bilo mi je pomalo čudno da se problem nozemoze javlja ljeti, odlučio sam se raspitati kod drugih pčelara, da li je ovo samo izoliran slučaj ili se radi o općoj pojavi.

Kad sam gosp. Pavelu Zdešaru iz Slovenije ispričao što sam uočio i napravio, i prije nego sam mu rekao rezultat analize, kao iz topa je ispalio: »REZULTAT ANALIZE JE NOZEMOZA«. Dodao je: »Nemaju pojma o čemu je riječ, pa kažu nozemoza».

Gospodin Zdešar vjeruje da se radi o iscrpljenosti pčele zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta, u prvom redu slabih pašnih priroda i veoma visoke temperature. Dalje smatra da pčele u ljetnom razdoblju treba preseliti na više nadmorske visine i istodobno ih treba hraniti pripravcima s dodatcima vitamina i minerala u čajevima, prvenstveno čajem od pelina i vriješka.

U razgovoru s Stanislavom Venerom, sinom istaknutog pčelara Ivana Venera, doznao sam da je isti problem uočen u Srbiji te da pčelari imaju sve više problema s uočenom pojmom, a u Srbiji je diagnosticirana kao suha nozemoza. Zaključili smo da bez obzira na to o čemu je riječ, gospodarski gubici su veliki.

Nažalost pojava iz 2004. ponovila se i 2005., no nešto kasnije na paši vrieska, ali znatno raširenija, na većem broju zajednica i na gotovo svim pčelinjacima. Pčelari se žale na naglo slabljenje zajednica, i to u nekoliko dana. Na nekim pčelinjacima su pčelari osjetili nesnosan smrad uginulih pčela, pa misle da se radi o tihom grabežu. No neki su zapazili da su se pčele prevrtale na leđa pri padu na zemlju, gdje ugibaju a nitko ne zna od čega.

Opet sam molio djelatnike tvrtke Dalmed, koji su i ovaj put o svojem trošku napravili analize u veterinarskom laboratoriju u Splitu i ponovno je rezultat bio nozemoza, i to najviši stupanj zaraženosti 4 X.

Na upozorenje preko medija veoma su negativno reagirali neki pčelari, uvjereni da su upravo njihove pčele zdrave, a to što nisu vrcali ili su vrcali malo, smatraju da su razlog loše vremenske prilike, odnosno slabo medenje vrieska.

I kad sam odlučio da će ubuduće neke poslove poduzimati samo za sebe i uži krug prijatelja, kao bomba odjeknula je vijest na internetu: Španjolci dijagnosticirali novu pčelinju bolest.

Regionalni laboratorij za pčeljane bolesti iz Castilla – La Mancha u Španjolskoj objavio je kako su utvrdili postojanje uzročnika nove pčelinje bolesti na više pčelinjaka Španjolske i Francuske (*Nosema cerana*).

Vijest je objavio gospodin Marino Higes sa svojim suradnicima u španjolskom časopisu Vida Apikola za kolovoz 2005. godine.

Taj je podatak potvrđio i dr. Klaus Wallner iz Saveznog instituta za pčelarstvo u Njemačkoj.

Španjolski stručnjaci su na osnovi spomenutih rezultata istraživanja, ovu pojavu gubitka pčelinjih zajednica nazvali sindromom pustošenja košnica.

Istiće se da bolest izaziva simptome koji do sada nisu opisani te da se bitno razlikuje od simptoma klasične nozemoze. Najugroženije su pčele skupljačice i to tijekom intenzivnog skupljanja nektara, pa je zato i unos mali. Promatranjem je utvrđeno da se gubitci pčela uglavnom događaju izvan košnice, jer se pčela ne vraća u košnicu nego stradava u prirodi.

Radi li se o bolesti koju nismo ni mi ni dugi zapazili zato što je prije nije bilo ili zato što nismo znali o čemu je riječ? Koliko je dugo prisutna na našim pčelinjacima i koliko će se zadržati, kako ćemo je lječiti? Na ta pitanja trebaju odgovoriti stručnjaci. Našim stručnjacima (ako uopće imamo stručnjake koji se bave problematikom bolesti pčela) savjetujem kako bi bilo mnogo korisnije da se pozabave ovom

problematikom nego organiziranjem skupova na kojima se ocjenjuje med u svakom malo većem selu.

O kakvoj opasnosti se radi, najbolje pokazuje autor informacije, koji kaže da bismo se s nostalgijom mogli sjećati pčelarenja prije desetak godina, i predviđa da se u bliskoj budućnosti pčelarstvom neće moći baviti svatko. Riječi su to koje upozoravaju na oprez i uzbunu.

Krste Bukvić, Zadar

Konvencionalni i ekološki pčelari

(2. dio)

Drugo je pitanje moraju li sve potrebne analize (analiza zdravstvene ispravnosti meda) biti toliko skupe. Vjerljivo su cijene znatno više od cijena koštanja tih postupaka. Postupci nisu nedohvatljivo visoka nauka i Ministarstvo bi moralo sastaviti racionalan cjenik ili dopustiti privatnu inicijativu u tom poslu, pa da konkurenčija učini svoje. Ovo do sada spada u „umijeće života na asfaltu“, zakonski preko lobija navesti vodu na svoj mlin i onda demokracije o tom pitanju više nema. Ne bi se postojećim laboratorijima ništa dogodilo, samo bi malo više radili, a mi bismo svi bili potvrđeno higijenski ispravni.

Općenito, od doktorata do laborača, shvatite da su poljoprivred-

ni proizvodači prosječno iznad srednje stručne spreme te da su savladali mnogo složenije procese, da su poduzetni i ludo hrabri dok rade poljoprivrednu proizvodnju. Osim toga, inteligencija je sposobnost snalaženja u danoj situaciji, a oni se neprekidno moraju snalaziti, jednostavno ne mogu sve platiti i nabaviti. Laborant ima sve dostavljeno u istoj prostoriji, za koju i ne zna odakle mu dolazi toplina, struja i voda, ni tko je tu zgradu izgradio, nije pogledao za deset godina nijedanput treba li promijeniti koji crijeplj. Ima propisanu metodu koju je jedanput naučio itd. Seljak svaki put ima drugo sredstvo zaštite ili lijekova, drugo mazivo ili gorivo u stroju ili alatu, dinamiku održavanja kompleksnih strojeva, agrotehničke rokove, selekciju u praksi, opasnosti od komercijalnih podvala, opasnosti od zoonoza, opasnosti od loših godina i nesređenog tržišta, uči ili ne uči u sustav PDV, dodatno osposobljavanje za proizvodnju hrane, informatičko osposobljavanje. Dodajmo tome, zašto ne, neka se zna, da su pčelari u poljoprivrednoj grupaciji prosječno najobrazovaniji. Zašto ih se onda pokušava zavarati, ljudi šute (i čude se) jer su još uvijek tradicionalno odgojeni.

Došlo je vrijeme da konvencionalni pčelari podignu svoju razinu zaštite na integralnu, naravno prema zajedničkim odlikama o podjeli prema klimatskim zonama, upravljanju zaštite iz jednog centra i njezinoj provedbi u praksi. Onda ćemo imati proizvode gotovo jednakе ekološkim i potpuno povjerenje potrošača. Standardna, zajamčena kvaliteta istodobno je

jedan od uvjeta za dobivanje zemljopisnog podrijetla i robne marke. Onda imamo 90% potrošača i provedenu razdiobu rada između pčelara i otkupljuvača, 10% proizvođača će i dalje tražiti proizvod s eko-znakom.

Razjasnimo pojmove:

Konvencionalno znači: preventiva, liječenje, lista dopuštenih lijekova i načina primjene, doza i karence, kvaliteta satnih osnova, bojanje košnica, izgled pakovina i deklaracija na njima itd.

— Svatko radi po svojem i svi tvrde da su ispravni. Otvara se ponor kada se nađe ne-savjestan pojedinac i padamo svi, a naklada novinama se povećava.

Integralna zaštita je dobrovoljna i dobromanjerna, stručno postavljena i provedena u praksi. Tražimo novinare da je objave i povećavamo povjerenje potrošača u naše proizvode.

Povjerenje je ključna riječ u osvajanju tržišta i nitko si ni u kojem slučaju ne smije dopustiti u sklopu integralne zaštite neku glupost kojom bi sve srušio. Osim toga, postavljamo nadzor i samokontrolu unutar udruga i saveza. Ako smo ozbiljni i disciplinirani, to može biti stalna zadaća Hrvatskog pčelarskog saveza. Osim postojeće redovite inspekcije, ne bi trebalo stvarati dodatni nadzor.

Ekološko u načelu znači: da kada se pojavit na izdvojenoj lokaciji, neću je učiniti lošijom, nego po mogućnosti boljom. Također ću nastojati da mi proizvodi ne budu lošiji od onih iz integralnog pčelarstva, nego po mogućnosti bolji. To je bit naših razlika, koje su onda go-

DOPISI

tovo zanemarive. Nadzor je u skladu sa zakonom. Osim toga, država ima svoju inspekciju koja može u svakom dijelu proizvodnje, skladištenja, pakiranja i prodaje izuzeti uzorak i provesti analizu. Inspekcija je i iznad nadzorne postaje i pravne osobe za izdavanje potvrđnice (certifikata), koji su dodatni aparat nadzora.

Organsko – biološko može opstati samo kao komercijalni

naziv, jer nažalost ne možemo više zateći takvo stanje, niti ga postići svojim djelovanjem. Možemo se truditi da se približimo takvoj proizvodnji i to je onda u stvarnosti ekološki pokret. Ujedno, to nam je i zadnja mogućnost. Svi mi živimo nizvodno! Pitanje je kako izbjegći nova onečišćenja, a posljedica ublažiti.

Organsko – biodinamička proizvodnja je također ekološka, ali

provodi se prema svim prirodnim zakonitostima na našem planetu i u svemiru. Provodi se prema najvišim kriterijima i nadogradnja je na ekološku proizvodnju, kao što je ekološka proizvodnja prirodna nadogradnja na integralnu. Za sada je organsko – biodinamička proizvodnja u sklopu zakonskog nadzora iz ekološke proizvodnje, makar su objektivno za stupanj viši i imaju svoje potrošače koji im to priznaju.

Došlo je vrijeme da zaigramo najslabiju kariku!

Milan Pastuović,
ekološki pčelar

Novo pčelarsko glasilo

U izdanju Pčelarskog društva "Lipa" iz Zagreba objavljen je prvi broj Pčelarskog glasnika. Glasnik će izlaziti tromjesečno i dijeliti će se besplatno članovima. Zamišljen je kao kratak i informativan pregled pčelarskih događanja u proteklom tromjesečju. Posebna pozornost posvetit će se izobrazbi novih članova, a i iskusniji pčelari će pronaći nešto za sebe. Zbog članova koji se ne koriste računalom, objavljivat ćemo i članke s interneta, te ih učiniti dostupnim našim članovima. Glasnik je predstavljen 12. travnja u prostorijama Društva. Neslužbeni dio promocije nastavljen je uz prigodan domjenak i neizbjegljive pčelarske razgovore.

U posjetu livanjskim pčelarima

Većina starijih pčelara koji su selili svoje košnice po bivšoj Jugoslaviji, sjećaju se Livanjskog polja i vrijeska kojeg tamo ima u izobilju. Livanjsko polje dugačko je 64 km, a okruženo planinama, među kojima su naše dvije Ijepotice, Kamešnica i Dinara, koje zapravo i čine granicu između Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Te se planine uzdižu do 2.000 metara nadmorske visine, a vjerujte da tamo zrak reže pluća.

Vjetar koji dolazi s mora sudara se s onim što dolazi s kontinenta tako da imamo ružu vjetrova i livadno bilje od kojeg nastaju medovi kakvih na europskom stolu malo ima. Naš domaćin, lugar i pčelar, te-rencem nas je vozio kilometri-ma niz polja i planinama na kojima je još bilo dosta snje-ga. Gospodin Dalibor Barać nam je vrlo rado pokazivao sve lje-pote kraja. Na terenu se vidi i

sva tuga neuređene države, za što je ponajmanje kriv običan čovjek. To je područje na kojem je „vrisak“ znao mediti i do 17 kg na dan. Oduševilo me što ima puno mladih pčelara koji su shvatili da bez ulaganja, nema posla. Kupuju novu opremu i montiraju je na vozila te sve izgleda vrlo dojmljivo.

Vrijedi napomenuti da je ovdje i stanovništvo osviješteno, odnosno da kupuje med isključivo od pčelara koje poznaju i ako bi- lo tko dode sa strane i pokuša prodavati med ispod 10 maraka odnosno 40 kuna, kažu da nešto nije u redu. Najviše se traži livada i vrijesak s nave-denog područja, a drugi im medovi nisu baš privlačni.

Zamjeraju nam što je Hrvatska pčela za njih dvostruko skup- lja, dok se Pčelar po istoj ci-jeni prodaje u Republici Srpskoj kao i u Srbiji.

Sve vas puno pozdravljuju i že- vam mednu godinu.

Željko Dalić

Suzbijanje pčelinjih bolesti na naš način

Američka gnijiloča pčelinjeg legla starala je i koliko i pčela. Od ka-da su se ljudi počeli brinuti o pčelama i na neki ih način ek-splotirati, bilo je potrebno da ih paze, na neki liječe i oslobađaju od drugih nametnika i bolesti, koje su se poj-a-vile kasnije, u suvremenom pče-larstvu. Pojavom seobe pčela na razne paše raširile su se bolesti pčela i pčelinjeg legla i sve teže je bilo omogućiti da pčele os-tanu produktivne, po prinosi-ma meda i peluda, a tako i radi opršivanja pojedinih kul-tura, koje čovjek koristi za svoje potrebe. Znanost je dokaza-la da je zbog obilnog korište-nja raznovrsnih otrova u suvre-menoj poljoprivredi, nestalo oko pedeset vrsta opršivača bilja. Pčela je opstala zahvaljujući brizi i trudu pčelara, koji mukotrp-nim radom suzbijaju pčelinje bolesti i nametnika, nažalost čes-to bez rezultata. Unatoč povre-menim neuspjesima, pčelari uporno nabavljaju nove pčeli-ne zajednice, često po visokim cijenama samo da ne ostanu bez pčela. Nažalost, naša poljoprivre-da još nije dovoljnu pozornost posvetila koristi od opršivanja pojedinih kultura, čime bi se postigli veći prinosi. Dapače, ako i angažiraju pčelare da dosele pčele na pojedine lokacije radi opršivanja, često o tome ne obavijeste pčelare, te zapraše voćnjake ili druge kulture, i to avionima. Kada ih se pozove na odgovornost, brane se da štite svoje interese, kao da se to nije moglo učiniti i tako da ne otruju i pčele. Ovo se dogodi-lo meni i petorici pčelara u

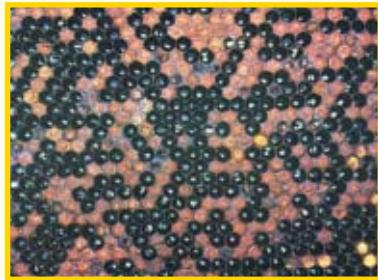

Livanjsko polje bogato je vrijeskom (Foto: Ž. Dalić).

voćnjaku tvrtke Hepok iz Mostara prije otprilike 36 godina. Tvrtka je na sudu izgubila spor i naknadila počinjenu štetu, ali ne u iznosu koji je odgovarao razmjerima stvarne štete.

Sada bih se osvrnuo na način kako se suzbijala američka gnjišloča na našim prostorima prije otprilike 37 godina, a ni danas nije mnogo bolje.

Naime, u to vrijeme ja i trojica ovlaštenih pregledača pčelinih zajednica dobili smo poziv od Pčelarskog saveza da dodemo u Lonjsko polje u selu Čigoč. Tada je to bila oaza kasnoljetne i ranojesenske paše drijenka i metvice. Ondje se nalazilo vrlo mnogo pčela dovezenih iz raznih krajeva tadašnje Jugoslavije, a masovno se proširila američka gnjišloča, koju je trebalo utvrditi i odmah suzbiti, prije nego se pčelari razidu svojim domovima. U dogovorenem vrijeme stigli smo u Čigoč, gdje su već bila četiri veterinara. Sastavili smo plan rada i počeli pregledavati pčelinjake. Radili smo do podne i pošli na ručak. Kad smo izlazili iz vozila na kojem su se nalazile pčele, vidjeli smo veterinare kako pod vrbom kartaju. Prišao sam i pitao ih jesu li što pregledali. Jedan je odgovorio da je alergičan na ubode, pa ne smije dolaziti u kontakt s pčelama.

Izgled legla zaražene pčelinje zajednice.

Ostali su šutjeli. Nas četvorica koji smo pregledali pčele, odlučili smo da ne nastavljanju posao, nego ćemo naručitelja pregleda obavijestiti o svemu što se događa. Ni tada nismo dobili nikakav odgovor, pa smo napustili Lonjsko polje. Jesu li nakon toga obavljeni pregledi pčela, nisam nigdje čuo niti pročitao. Nakon završetka paše, pčelari su se s pčelama razili svojim kućama. Eto tako se radi-lo nekada. A danas!?

Prije pet godina, u potkalničkom kraju utvrđena je američka gnjišloča pčelinjeg legla. Ja sam sa svojim pčelama smješten u selu Sveti Petar Orešovec. Lokacija na kojoj je utvrđena bolest udaljena je od mojeg pčelinjaka oko dva kilometra. Bolest je potvrđena laboratorijskim pregledom u Veterinarskom institutu u Križevcima. Poduzete su neke mjere za sanaciju žarišta, a o tome sam saznao nakon otprilike tri mjeseca u posve slučajnom razgovoru s jednim pčelarom. Nikakvu službenu obavijest nikada nisam dobio.

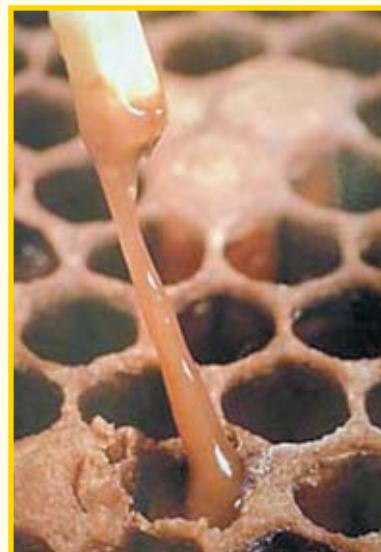
Prošle godine, 2005. utvrđena je američka gnjišloča u susjednom selu, opet u blizini mojeg pčelinjaka, a ja o tome ponovno nisam znao nekoliko mjeseci, nego sam opet o bolesti doznao slučajno. Već spomenuti pčelar ispričao mi je da je kod njega došla veterinarska inspek-

Uginula i osušena ličinka veliki je izvor zaraze.

torica s predsjednikom Pčelarskog društva te su mu rekli kako nema pravo na naknadu, jer je bolest navodno starija od šest mjeseci. Još mi je taj pčelar napomenuo da više nikada ne bi prijavljivao nikakvu pčelinju bolest jer postupak inspekcije nije u skladu s Pravilnikom o mjerama suzbijanja i iskorjenjivanja pčelinjih bolesti. Ni ostali pčelari u potkalničkom kraju ne slažu se s postupkom veterinarske inspekcije, a naročito se bune protiv odbijanja naknade za spaljene pčele. Dakle, takvim postupkom pčelarstvo dolazi u još nepovoljniji položaj nego je bilo prethodnik godina. Taj su položaj dodatno pogoršale i sramotno niske cijene meda, a ne treba mnogo da s cijena meda izjednači s cijenom šećera.

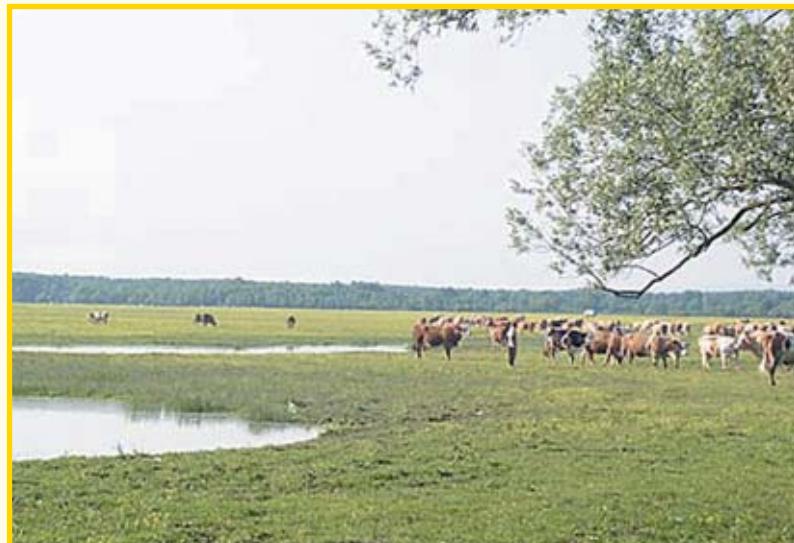
U Hrvatskoj pčeli broj 3 iz prošle, 2005. godine gospodin Ivo Starčević iz Čazme prikazao je stanje u pčelarstvu i liječnje pčelinjih zajednica i postavio pitanje kada će pojedine pčelinje bolesti biti iskorijenjene kao u nekim nama susjednim zemljama.

Zaražena ličinka ugiba i pretvara se u ljepljivu masu.

ma. Uzmemo li u obzir izneseno i usto potpunu nebrigu naših stručnih službi, ne vjerujem da će se to uskoro dogoditi.

Želim još nešto reći o Naredbi o mjerama od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovu finansiranju u ovoj godini. U odjeljku 3.3. Varoza navedeno je što treba ovlašteni veterinar učiniti, odnosno da treba provesti dijagnostičko tretiranje. Nije mi baš jasno komu bi dijagnostičko tretiranje koristilo, osim veterinaru koji bi ga proveo. Odgovorno tvrdim da nema pčelinjaka na kojem nema varoze. U Naredbi nije navedeno čime treba tretirati pčelinje zajednice. Ne možemo ne uočiti da u susjednim zemljama, Italiji, Sloveniji, Austriji, Mađarskoj, Srbiji te Bosni i Hercegovini postoje preparati koji za djelotvorno uništavaju Varazu jacobsoni, a koja je sada dobila i novo ime destructor. Pitam se gdje su naši, svjetski poz-

Lonjsko polje bogato je metvicom.

nati stručnjaci i kakvi su to naši laboratorijski da do danas nisu poduzeli ništa po tom pitanju. Dapače, savjetuju da se provedu neke mjere presipavanja pčela s namjerom da se spriveči američka gnjiloća. Ako se moraju spaliti okviri zajedno s medom i saćem, a košnica opaliti, ima li logike da na tijelu pčele ne-

ma uzročnika gnjiloće. Neka čudna logika! Misle li mjerodavne inspekcije da će uništiti gnjiloću ako uskraćuju naknadu za spaljene košnice, okvire, vosak i med. Čini mi se da ovo zapravo znači rezati granu na kojoj sjedimo.

Valentin Šipuš

OD KOŠNICE DO STOLA

Pile sa začinima

1/2 šalice meda blage aromе, 1-1,5 kg pile ili ista količina pilećih prsa (narezano na komade), 1/4 zdjelice masti ili maslaca, 2 čajne žličice senfa, 1/2 čajne žličice bijelog luka u prahu, 1 čajna žličica paprike, 1 čajna žličica soli i po okusu svježe mljeven papar

U tavi otopite maslac. Umiješajte med, senf i začine. U tako dobiten umak umiješajte komade pile-

tine tako da budu premazani sa svih strana. Pećnicu zagrijemo na 175°C i jelo pečemo 35 minuta. Zatim komade mesa preokrenemo, zalijemo umakom u kojem se peklo i vratimo još otprilike 15 minuta u pećnicu dok ne postanu mekani.

Ribizl sa medom

(za 4 osobe)

4 žlice meda
50 dag ribizla
1 limun

Ribizl dobro operite i ocijedite, a zatim odvojite bobice. Polovicu ribizla stavite u dublju posudu i prelijte s dvije žlice meda. Drugu polovicu ribizla prokuhajte na laganoj vatri s ostatkom meda i limunovim sokom dok ne dobijete ujednačenu smjesu. Smjesu ohladite i njome prelijte ribizl u zdjeli pa sve stavite u hladnjak da se ohladi. Možete poslužiti uz biskvit, piškote ili kao preljev za sladoled.

Udruga uzgajivača selekcioniranih matica pčela Hrvatske

10000 Zagreb, Pavla Hatza 5/III, Tel.: 01/4819-536, GSM: 098/9335-200

Popis registriranih uzgajivača matica sive pčele za 2006. godinu (*Apis mellifera carnica*)

Red br	Ime i prezime uzgajivača	Mjesto	Adresa	Telefon	Mobitel
1	BILEK VLADIMIR	DARUVAR	Frankopanska 82	(043) 332 090	098 977 8508
2	BODIŠ DARKO	PULA	Kranjčevičeva 10	(052) 224 337	098 797 917
3	CRNKOVIĆ ZDENKO	ZAGREB	Kopernikova 3	(01) 6677 978	091 667 7978
4	ČOVIĆ IVAN MIŠKO	GATA	Gata bb	(021) 860 519	091 543 6624
5	DOMINIĆ NENAD	DUBROVČAN	Dubrovčan 47B	(049) 556 132	098 889 347
6	GRGURIĆ IVICA	V. SVINJIČKO	V. Svinjičko 169	(044) 715 113	091 460 8971
7	JAČIMOVIĆ MILAN	METKOVIĆ	Stjepana Radića 36	(020) 682 358	
8	JUREŠA DRAGUTIN	KRAPINSKE TOPLICE	Selno 58	(049) 232 956	098 880 445
9	KASTMILER VIKTOR	SISAK	M. Marulića 13	(044) 520 092	
10	KEBET STJEPAN	SIGETEC	Ivana Berute 38 B	(048) 865 333	098 706 545
11	KOBRA MIROSLAV	GRUBIŠNO POLJE	Vilka Ničea 2	(043) 485 214	098 9335 200
12	KOLER IVO	BJELOVAR	Pavla Radića 18	(043) 211 730	
13	KORAĆ SMILJAN	VARAŽDIN	Trakošćanska 24	(042) 212 894	091 563 8878
14	KOVAČIĆ BRANKA	DARDA	A. G. Matoša 8	(031) 741 737	098 706 545
15	KOVSČA BRANIMIR	ZAGREB	Fancevljev priaz 1	(01) 6672 935	098 454 427
16	KRIŽ JOSIP I MARKO	ZAGREB	Novačka 261	(01) 2983 333	091 298 3333
17	LAKTIĆ ZDRAVKO	BELI MANASTIR	Šećerana, Radnička 2	(031) 725 224	098 373 871
18	LEGAT IVAN	KARLOVAC	Hrv. bratske zajednice 17	(047) 611 084	098 982 3834
19	MARKOVIĆ ZLATKO	OSIJEK	Bilogorska 23	(031) 304 102	091 521 0497
20	PAJNIĆ ZVONIMIR	BILJE	Vinogradrska 30A	(031) 353 948	098 809 822
21	PAVLIĆ IVAN	KARLOVAC	Jamadolska 8	(047) 415 495	
22	PAVLOVIĆ IVAN	SISAK	Velebitska 4	(044) 741 694	098 803 565
23	PERDIJIĆ ŽARKO	GATA	Gata 113	(021) 860 643	091 528 6363
24	PINTARIĆ PETAR	VITOVTICA	Vinka Belobrka 8	(033) 727 335	098 912 9178
25	VILJEVAC IVICA	DERVIŠAGA	S. Radića 58	(034) 249 330	
26	VIJNOVAC NIKOLA	VARAŽDIN	Zrinskog i Frankopana 23	(042) 312 007	098 413 997

Uzgajivači u pokusnoj proizvodnji matica za 2006. godinu

27	VRČEK STJEPAN	PAVLETIĆI	Pavletići 21	(051) 691 378	
28	AGELIĆ NIKOLA	VRBANJA	Matije Gupca 35	(032) 863 291	098 186 7504
29	GRBIĆ BORISLAV	VUKOVAR	Trg R. Hrvatske 3/21	(032) 444 283	098 270 803
30	GAKOVIĆ MILORAD	VUKOVAR	A.B. Šimića 23	(032) 430 004	
31	TOMLJANOVIC ZLATKO	KONŠČICA	Konščica 92	(01) 3382 329	091 507 4378

Uzgajivači matica su upisani u Uprisnik uzgajivača matica "Udruge uzgajivača selekcioniranih matica pčela Hrvatske", u skladu sa člankom 18. Statuta Udruge i kriterijima Uzgojnog programa sive pčele koji je Skupština Udruge donesla 29. siječnja 2005. godine.

Temeljem Zakona o stočarstvu ("Narodne novine", broj 70/97, 36/98, 76/99 i 151/03) Udruga je registrirana za bavljenje uzgojem uzgojno valjanih matica pčela (Rješenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Klasa: UP/I-320-08/05-01/11, Urbroj: 525-02-05-02, od 07. srpnja 2005. godine), te su uzgajivači iz Popisa registrirani uzgajivači matica sive pčele (*Apis mellifera carnica*), a pod kontrolom Hrvatskog stočarskog centra u Zagrebu.

Uzgajivači mogu u promet stavljati oplođene matice sive pčele uz provedbu odredbi Uzgojnog programa sive pčele, Zakona o stočarstvu ("Narodne novine", br. 70/97, 36/98, 76/99 i 151/03), Zakona o veterinarstvu ("Narodne novine", br. 70/97, 105/01, 172/03), Pravilnika o mjerama suzbijanja i iskorijenjavanja pčelinjih bolesti ("Narodne novine", br. 114/04) i Naredbe o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 2006. godini ("Narodne novine", br. 155/05).

Uzgajivači matica sive pčele koji nisu registrirani u skladu sa navedenim propisima Republike Hrvatske, odnosno nisu na Popisu registriranih uzgajivača, ne smiju stavljati u promet matice sive pčele na domaćem ili stranom tržištu, s obzirom da u tom slučaju podliježu sankcijama Zakona o stočarstvu i Zakona o veterinarstvu.

*Predsjednik Udruge:
Miroslav Kobra, dipl. ing. polj.*

Popis pčelara za potrebe Hrvatskog pčelarskog saveza

Ovim putem molimo sve predsjednike udruga, a i pčelare, da ih podsjetite da nam što prije dostave popunjene tiskanice, koje smo im poslali sredinom ožujka. U tiskanicu treba upisati za svaku udrugu broj pčelara, način pčelarenja, broj i tip košnica, broj vozila itd. Ti su nam podaci veoma važni, jer se o točnom broju samo nagada. Podaci Državnog zavoda za statistiku za 2004. godinu navode da u RH ima 119.000 košnica (01/2004) i oko 167.000 u 2005. godini (01/2005), dok podaci Hrvatskog stočarskog centra vezani za poticaje za 2004. (ljeto/2004) govore kako ima 232 000 zajednica. Od velike je važnosti da imamo što je moguće točnije podatke, jer samo tako možemo biti vjerodostojni u pregovorima s državnim institucijama. Stoga ponovno molimo sve predsjednike, tajnike i pčelare da ozbiljno shvate ovu zamolbu te da nam što prije dostave tražene podatke.

Vedran Lesjak

Objašnjenje Upitnika za pčelare

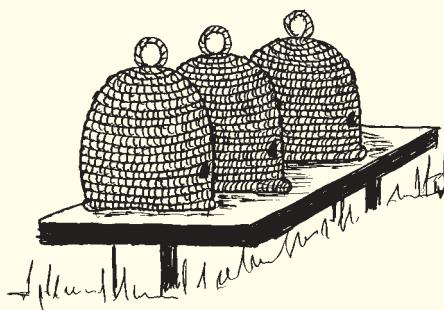
Poštovani pčelari!

Već nekoliko godina dobivamo različite podatke o uginuću pčelinjih zajednica tijekom zime. Nažalost, mi o tome ne vodimo evidenciju, pa nas ne iznenađuju tvrdnje pčelara koji „pouzdano“ znaju da je uginulo 35% zajednica u Hrvatskoj. Drugi pčelari, koji su malo optimističniji, govore o 20%, a neki čak o 50 i više posto gubitka pčelinjih zajednica. Takve brojke se redovito ponavljaju svake godine. Ovdje moramo postaviti dva važna pitanja. Znamo li barem približan broj uginulih zajednica ili to govorimo napamet? Jesmo li imali snage, volje i znanja da na državnoj razini istražimo zašto zajednice ugibaju? Na oba pitanja moramo odgovoriti negativno. Svrha upitnika koji se nalazi pred vama jest us-

tanoviti učestalost i razloge uginuća pčelinjih zajednica tijekom zimovanja. Molimo da pažljivo pročitate i ISKRENO odgovorite na svako pitanje. Upitnik je anoniman i može bitno pomoći u pojašnjenu mogućih uzročno-posljedičnih veza u pčelarstvu, dakle uvjeta u kojima ugibaju mnoge pčelinje zajednice. Statistička obrada upitnika će nakon prisjelih odgovora biti objavljena u Hrvatskoj pčeli, a javna prezentacija održat će se ove godine u sklopu stručno-edukativnog dijela trećeg Pčelarskog sajma u Gudovcu. Molimo sve pčelare da priloženi upitnik izvade iz sredine Hrvatske pčele, da ga ispunite i dostavite predsjednicima svojih udruga ili da ga pošalju na adresu Hrvatskog pčelarskog saveza, Ulica Pavla Hatza 5/3, 10000 Zagreb.

Zahvaljujemo na razumjevanju!

Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.
i Hrvatski pčelarski savez

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga. Pretplata za nečlanove iznosi 320,00 kn, a za inozemstvo 60 EURA. Cijena pojedinog broja za tuzemstvo iznosi 30 kuna. Časopis izlazi jedanput mjesečno. Pretplatu prima Hrvatski pčelarski savez, broj žiro računa **2484008-1100687902**. Časopis se tijekom godine ne može otkazati. Rukopisi se ne vraćaju. Naklada 3.000 primjeraka. Tisk "GANDALF"

OGLASI

Prodajem pčelarsku vagu nosivosti 100 kg za LR i AŽ košnice. Cijena 1.200 kuna.
Tel. 098/681-117

Prodajem 24 LR košnice sa pčelama, autobus za prijevoz pčela, okvire za LR košnice i matične rešetke.
Tel. 032/569-227

Prodajem košnice LR, nove, povoljno, 350 kn/kom.
GSM. 098/9363-259

Prodajem ili mijenjam za automobil kamion FAP sa 54 AŽ košnice, napućene pčelama, 30 okvira, registriran.
GSM. 091/1887-654

Kupujem vrcaljku Logar, 8 okvirnu, kazetu, samookretnu.
GSM. 091/7555-100

Prodajem pčele na kamionu TAM 5000 sa 48 AŽ košnica.
GSM. 091/7214-719

acumelis

VM2

**OTKUPLJUJEMO
SVE VRSTE MEDA**

**Zagreb, Rudeška 14
Tel.: 01/3886-994
GSM: 091/3886-994
www.vm2.hr**

Prodajem kamion TAM t12 i kontejner za 56 LR košnica.
*Tel. 035/376-157 – zvati navečer
GSM. 095/9055-826*

Prodajem autobus TAM 170, u dobrom stanju, bez sjedala, pogodan za pčelare.
GSM. 098/721-316

Prodajem LR nastavke i LR okvire u rinfuzi ili sastavljeni.
*Tel. 01/2346-020
GSM. 098/696-504*

Prodajem kamion TAM sa 40 AŽ košnica napućenih pčelama i 10 nukleusa za 5.500 eura.
GSM. 098/9038-892

Prodajem MB 12-13, registriran godinu dana.
GSM. 095/9055-507

Prodajem pčele na LR okvirima tijekom sezone.
Tel. 042/828-012

Prodajem pčelinje zajednice na AŽ i LR okvirima.
*Tel. 043/214-781
GSM. 098/240-418*

Prodajem pčele u paketnim rojevima, na LR i AŽ okvirima, skupljače peluda i snelogrove daske za dvomatično pčelarenje na LR košnicama.
GSM. 091/5668-814

od 1955.

**OTKUPLJUJEMO
KONTINENTALNE VRSTE
MEDA, CVJETNI PRAH I
POLYPOLE,
A PLAĆAMO ODMAH**

**ZAINTERESIRANI SMO ZA
DUGOROČNU SURADNJU!**

Tina Ujevića 7, Velika Gorica
tel. 01/6216-444
mob. 098/351-090

**APIS
PETRINJA**

**PROIZVODNJA OPREME
ZA PČELARSTVO**

Proizvodimo:
košnice LR, AŽ i Farar;
nukleuse; matične rešetke;
razmake; spojke za
nastavljачe

Pogon Čazma
Gornji Draganec 117
Tel./fax 043/776-062

MATICE DOMAĆE SIVE PČELE

(Apis mellifera carnica)

od 01.svibnja do kraja rujna

Obratite se na vrijeme
i s povjerenjem,
*kvalitetna mlađa matica ne košta
- ona plaća.*

Stjepan Kebet
Sigetec, I.B. 38 B
48321 Peteranec
GSM: 098-706 545
Tel: 048-865 333
stjepan.kebet@kc.htnet.hr

za narudžbe od 15 matica i više,
poštarnina besplatna

Maloprodaja:
Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/ 61 50 730
Split, Mosečka 52, tel.: 021/ 502 635
Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635
Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560

PIP d.o.o.
Bijenik 158, Zagreb
tel.: 01/ 37 38 492
e-mail: pip@pip.hr
www.pip.hr

PIP-BH d.o.o.
Velika Kladuša, BIH
tel.: +387 37 773 345
Predstavništvo Sarajevo
tel.: +387 33 463 528

Pčelarski potrepštine možete kupiti i u slijedećim prodavaonicama:

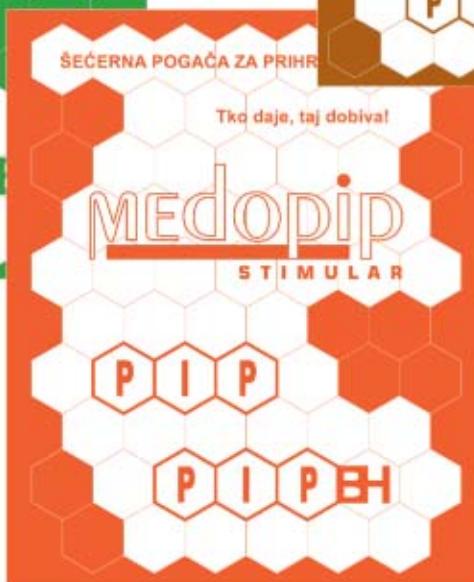

KTC d.o.o.

Križevci, Markovićeva bb, tel.: 048/ 712 412
Virovitica, Vukovarska 3, tel.: 033/ 725 222
Pitomača, Gajeva 28, tel.: 033/ 782 353
Vrbovec, Zagrebačka 48, tel.: 01/ 2792876

Bure commerce d.o.o. Fra Lina Pedišića 4, Biograd n/m, tel.: 023/ 384 435
Barby d.o.o. Sv. Lovre 69, Slavonski Brod, tel.: 035/ 452 577
Sedef d.o.o. Trg sv. Josipa 1, Slatina, tel.: 033/ 551 245
NOVO! DEN-SAB d.o.o. Vodnjanska 15, Pula, tel.: 052/ 534 752

KVALITETA KOJU JE PRIHVATILA I EU! NAJBOLJA ISKORISTIVOST!

PIP d.o.o. - 1. tvrtka u
pčelarstvu s
implementiranim
HACCP sustavom.

Cijene su iskazane bez PDV. Podaci iz ovog oglasa podložni su izmjenama bez prethodne najave. Ne odgovaramo za tipografske greške.

ZAMJENA	3,44 KN
VOSKA ZA SATNU OSNOVU	
OTKUP VOSKA	UZ ZAMJENU ZA PČELARSKE POTREPŠTINE 30,00 KN/kg
OTKUP VOSKA	UZ GOTOVINSKU ISPLATU 26,00 KN/kg
SATNA OSNOVA	48,50 KN/kg

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!

SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA